

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

Sólyom László és a magyar adatvédelem

A múlt heti parlamenti választással a hazai adatvédelmi jog legbefolyásosabb formálójává került a köztársasági elnöki székbe. Sólyom előbb a 80-as években írott tanulmányokkal, majd a máig ható 15/1991. (IV. 13.) AB határozat előadó bírájaként német példák alapján alkotta meg a magyar adatvédelmi jog alapvető doktrínáit, de már a korai időktől túl is lépett e példákra: az egységes „információs szabályozásról” írt korai cikkeiben, s így nagy szerepe volt abban, hogy Magyarországon a korban Európában egyedülálló módon egy törvény keretei között nyert szabályozást a személyes adatok védelme és a közérdekű adatok nyilvánossága 1992-ben. Az alábbiakban Sólyom egyes korai cikkeire szeretnénk irányítani az érdeklődő olvasó figyelmét, és egyben a Jogi Fórum szerkesztősége nevében köszönteni hazánk új köztársasági elnökét.

„Ez a dolgozat úgy elméleti, hogy történeti. Szándéka szerint kerüli a történetírást és a leíró részeket. A történeti fejezetek így is a munka nagyobb részét alkotják. Ennek oka nemcsak az, hogy az elméleti kérdések csakis így tehetők fel, hanem az is, hogy a személyiségi jogok története igen tanulságos, de kevésbé ismert.” Az idézet *A személyiségi jogok elmélete* c. munkából való (Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1983). Alapvető munka mindenkinek, aki adatvédelemmel kíván foglalkozni (és mindenkinek, akinek valaha, akár pillanatokra kétségei támadtak a magyar jogtudomány komolyan vehetőségével kapcsolatban – különös, hogy a vele készült beszélgetések szerint Sólyom sokáig nem békélt meg saját jogászai létével). Megismerhetjük azt a történetet, amelynek során Warren és Brandeis tevékenysége nyomán megindul az a folyamat, amelynek „legfontosabb vonása a védelem függetlenedése a tulajdonosi pozíciótól”, a technikai fejlődés kihívásaira válaszolva elismerést nyer a név-, képmás- és hangfelvétel-védelem, törvénybe foglalják – elsőként Svájcban – az általános személyiségi jogot: az adatvédelem előzményeit. Sólyom ugyanakkor már a 80-as évek első felében látja a privacy doktrínájának gyengéit is: leírja, ahogy a privacy története során annak jelentése egyre bővült, már az egyén általános cselekvési szabadságáig terjed, miközben a szerző szerint „riasztó általánosság”, „dagályosság” és „filozófiai elnagyoltság” jellemzi.

1988: két fontos tanulmány megjelenésének éve. Az egyik *Az adatvédelem és személyiségi jog* (Világosság, 1988 január). A szerző ismerteti az adatvédelem mögött húzódó megfontolásokat, a titokvédelem már nem elegendő: az új, a tömeges elektronizált adatfeldolgozás által átalakított közegben a védelemnek minden adatra ki kell terjednie: „az adatvédelmet... el kell szakítani a »személyesség« intimitásként való értelmezésétől”. És ott van már a törvényelőkészítés addigi eredményeit összegző tanulmányban a későbbi 1992-es törvény minden lényeges tartalmi eleme is. „Külön ki kell mondani, hogy kétség esetén, vagyis ha a nyilvánossághoz való érdek nem túlnyomó, az információs önrendelkezés jogáé az elsőbbség. [...] [s]zemélyes adat csak az érintett beleegyezése vagy pontos törvényi előírások alapján kerülhet nyilvánosságra”.

A másik írás az *Egy új szabadságjog: az információs szabadság* (Valóság, 1988. szeptember). Az adatvédelem mellett a szerző tárgyalja a közérdekű adatok, az állam adatainak nyilvánosságát is, és magától értetődő természetességgel teremti meg a kapcsolatot a két terület között. Nagyon érdekes, ahogy leírja a korai adatvédelmi törvényeket, mint a közérdekű adatok nyilvánosságára vonatkozó törvények előzményét (e törvények a végrehajtó hatalom által gyűjtött adatokhoz biztosítottak hozzáférést a törvényhozó hatalom képviselőinek az NSZK egyes tartományaiban). A következő lépésben adatvédelem és információs szabadság egyesül: „egyre gyakrabban beszélnek általában az információs hatalom elosztásáról vagy információs szabályozásról vagy egyszerűen információs rendről”. Szó esik a

Nagy Hesseni Tervről, a hivatkozások között Burkert, Flaherty. És ebben az írásban fogalmazódik meg a később egy beszámolójában a jogvédelem állandó hátrálását érzékelő Majtényi László által is idézett mondat: „Az áttekinthetetlenül hagyott információs helyzettel olyan észrevétlenül fog el a szabadság, ahogy a tiszta víz és levegő elfogyott.”

Már az AB-elnök Sólyom nevéhez köthető a 15/1991. (IV. 13.) AB határozat, amely a magyar adatvédelmi jog ősforrása: innen a történet közismert. Arról, hogy a szerző maga hogyan értékeli ezt a történetet, az Osiris által 2001-ben kiadott *Az alkotmánybíráskodás kezdetei Magyarországon* c. kötetben, és az Adatvédelmi Biztos Irodája által szintén 2001-ben megjelentetett, *Az odaátra nyíló ajtó* c. tanulmánykötetben napvilágot látott, az adatvédelmi biztosi gyakorlatot értékelő „*Az ombudsman „alapjog-értelmezése” és „normakontrollja”*” c. írásban olvashatunk.

Az adatvédelmi jog él, az adatvédelmi biztos működik, Sólyom László pedig immár a Magyar Köztársaság elnöke – gratulálunk és sok sikert kívánunk neki!

2005. június 13.

jogi hírek

interjúk

publikációk

vitafórum

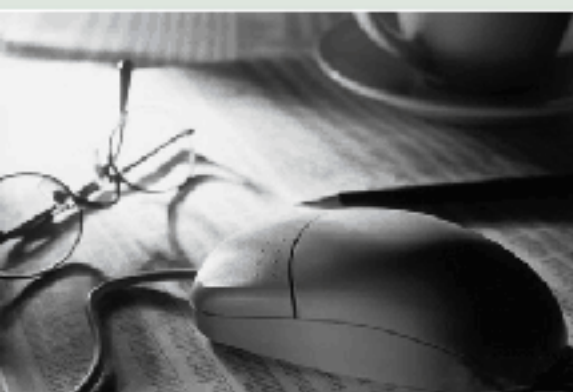
szaknévsor

jogi szakkönyv-katalógus

jogi állásbörze

szakmai rendezvények

heti hírlevél

országos ügyvédi szaknévsor

magyar, angol és német nyelven

ügyfél keres ügyvédet szolgáltatás